

Гула Лариса Вікторівна,
асистент каф. метод. проф. навчання,
Миколаївський
Національний аграрний університет, Україна
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-577>
E-mail: larisa.gulaya1@gmail.com

ОСОБЛИВОСТІ СТУДЕНТОЦЕНТРОВАНИХ ПЕДАГОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Основною характеристикою світу є рух, зміна, розвиток, а головним змістом життя й фундаментальним засобом існування людини є її розвиток, який повно й інтенсивно спостерігається у саме студентському віці. Сучасний освітній процес потребує використання новітніх педагогічних підходів до його організації, застосування більш ефективних способів взаємодії в системі «викладач-здобувач», об'єктивізації критеріїв оцінювання рівня сформованих компетентностей випускника освітньої програми та обсягу здобутих практичних знань. Висловлені потреби сьогодення диктують необхідність зміни діючої концепції традиційного дидактичного навчання на навчання, орієнтоване на студента, його особливі академічні потреби, попередній досвід та власне бачення майбутнього шляху на ринку праці[2].

Незважаючи на різноманіття підходів у психолого-педагогічній науці, моделей у практиці роботи закладів вищої освіти (ЗВО), вже сьогодні викладачу, освітнього закладу слід

вибрати власні орієнтири. Формуванню студентоцентрованого освітнього середовища передує зміна ролей і відповідальності між студентом і викладачем. І якщо роль студента як активного учасника власного навчання, відповідального за прийняті рішення та розробку стратегії навчання, вже визначена досить конкретно то на педагогічній ролі викладача, зміні концепції саме його позиції у системі «викладач-здобувач» слід наголосити окремо. Так, сучасний викладач, безпосередньо імplementований в освітнє середовище на принципах студентоцентрованого навчання, повинен демонструвати навички обізнаності та використання різних форм навчання; побудову структури заняття, не проявляючи при цьому надмірної директивності; вміння вислуховувати і поважати точку зору кожного студента; здатність заохочування та допомоги студентам приймати рішення; сприяння в активному пошуку студентом сенсу навчання, формування досвіду, визначення мотиваційних підстав для отримання знань на умовах саме процесу їх створення, а не готового пасивного отримання.

На мій погляд, робота з широкого запровадження принципів студентоцентрованого освітнього середовища повинна, перш за все, бути спрямована на переосмислення ролі викладачів, зміну їх традиційної академічної педагогічної позиції на формат лідера-хелпера, який організує, спрямовує та вмотивовує здобувача освіти на активний процес формування багажу знань

із обов'язковим урахуванням як попереднього досвіду, так і розуміння майбутнього місця на ринку праці. Саме з таким підходом у студента формується бачення необхідності.

Найважливішим джерелом мотивації є потреби та інтереси студентів. Викладач має знати їхні справжні потреби, постійно ними керуватися, створювати можливості для їх актуалізації й задоволення. Навчальна мотивація є рушієм навчання. Від ступеню задоволення особистих потреб залежить відчуття студентом щастя і стан благополуччя в суспільстві.

А. Маслоу дає визначення мотивації як прагнення людини виявити себе в тому, до чого вона відчуває себе потенційно здібною. Мотивація – генетичне прагнення людини до самореалізації у відповідності з її природними здібностями до певних видів діяльності і наполегливість в оволодінні нею на творчому рівні. Це активне і стійке прагнення реалізується в реальні до-сягнення лише тоді, коли виникають чи створюються необхідні умови для цього. Мотивацію учасників навчального процесу можна зміцнити шляхом моделювання їх особистої поведінки, викликаючи стан захопленості, ентузіазму та піднесення. Досягнення й успіхи студентів потребують постійного схвалення. Бажано створити відповідний клімат шляхом організації такого освітнього середовища, яке б заохочувало й спонукало до взаємодії, взаємної довіри; виконання інтерактивних вправ, які дають змогу студентам краще пізнати інших учасників навчального процесу.

Слід враховувати існуючі індивідуальні відмінності щодо способів і стилів навчання, які збільшуються з віком і досвідом; застосування різноманітних методів і технік сприяє донесенню змісту освіти до всіх студентів, задовольняє їх індивідуальні потреби; людям, у яких домінує слухове (вербальне) сприймання, слід більше розповідати, а для студентів із зоровим сприйманням – використовувати наочність; ефективним є застосування діяльнісного і асоціативно-емоційного способів представлення інформації, ігор, практичних вправ, які стимулюють навчальну діяльність.

У цьому плані важливо: мати інформацію про існуючі знання і досвід студентів; розвивати те, що вони вже вміють і знають, адже найкраще засвоюються ті знання, які пов'язані із вже існуючим досвідом; надати можливість обміну досвідом, бо існуючі знання і вміння – один із найсильніших засобів, які слід використати; уміння й знання студентів, які вони вже мають, не руйнувати і не піддавати сумніву, бо у такий спосіб виникає опір стосовно нового змісту. Слід звертатися до нових ситуацій і умов, як нагоди до впровадження нових методів діяльності, до випадків з практики учасників навчального процесу; використовувати техніки з високим рівнем участі, життєвого досвіду учасників, рольових ігор, дискусій тощо.

Студент повинен мати можливість побачити використання набутих знань та вмінь на практиці. Слід намагатися зробити навчання наближеним до реальних потреб та проблем студентів,

а не трактувати теми академічно чи універсально; використовувати ті матеріали для вправ, які стосуються завдань і проблем сьогодення, а завершується навчальний курс пропозицією студентам запланувати, у який спосіб вони будуть використовувати набуті знання і вміння на практиці.

На мою думку, потрібно створити такий клімат, щоб студенти самі окреслили свої потреби та очікування від занять, тренінгів і сформулювали свої власні цілі та сприяти оцінюванню застосованих методів студентами і їх намаганням реалізувати свої очікування. Технології мають бути озброєні психодіагностичними і соціологічними методами пізнання людини, що вимірюють якісно й кількісно її соціальне оточення разом зі змінами в розвитку і досягненнями в навчанні і вихованні, а також і системними новоутвореннями в її особистості.

Підбір завдань повинен передбачати високу ймовірність досягнення студентами успіху, мінімальний ризик поразки; святкуються досягнення, вказуються перспективи розвитку, що зміцнює мотивацію до навчання.

Програма навчання не повинна переобтяжуватися новим змістом; студенти не повинні втомлюватися; має бути час на використання різноманітних методів навчання, перерв, засвоєння нового матеріалу. Лише за умови відповідності цим вимогам педагогічна технологія може вважатися

студентоцентрованою, головною з яких є власне бажання особистості студента бути активним суб'єктом освітнього процесу.

Тільки студентоцентрована освіта передбачає таку організацію освітнього процесу суб'єктів, яка максимально зорієнтована на їхні індивідуальні особливості та специфіку особистісного розуміння світу. За таких умов відбувається не тільки передача знань, вироблення умінь, але й уміння вчитися самостійно, формування життєвих планів, спрямованості пізнавальних інтересів, ціннісних орієнтацій, розвиток свого особистого потенціалу суб'єктів освітнього процесу сучасного ЗВО[1].

Бібліографічний список:

1. Гула Л. В. Історичні засади формування студентоцентрованої освітньої парадигми / Л. В. Гула // Психологія та педагогіка у XXI столітті: перспективні та пріоритетні напрямки досліджень : тези доповідей міжнар. науково-практичної конференції, 5-6 червня 2020 р. м. Київ. - К., 2020.
2. Зязюн І. А. Філософські проблеми гуманізації і гуманітаризації освіти / Зязюн І. А. // Педагогіка толерантності. – 2000.– № 3. – С. 58–61.
3. Педагогічні технології. Досвід. Практика : довідник / ред.колегія : П. Матвієнко (голова), С. Ф. Клепко

(науковий редактор), І. В. Охріменко та ін. – Полтава : ПОПОПП, 1999. – 376 с.

4. Малихін О. В., Павленко І. Г., Лаврентьєва О. О., Матукова Г. І. Методика викладання у вищій школі: навчальний посібник. Сімферополь: ДІАЙП, 2011. 224 с.
5. Юодайтите А. Современный педоцентризм: горизонты надежд /Юодайтите А. // Педагогика. – 2000. – № 8. –С. 24–28.